

V soboto 5. junija 1976 sta na poročnem uradu v Ljubljani podpisala listino o 50-letnem skupnem zakonskem življenju upokojenca Marija in Anton DEŽMAN iz Sostrega, Litjiska c. št. 363.

Prav tako pa sta ta dan praznovala 50 let skupnega življenja tudi zakonca Marija in Andrej ALIČ iz Sostrega, Sostrska ulica št. 25/B, z razliko, da na magistratu nista podpisala listine, bojda zato, ker je bila Marija malce preveč sramežljiva.

Jubilant Anton DEŽMAN se je rodil 6. februarja 1900 v vasi Češnjice, v številni siromašni družini. Zaradi pomanjkanja sredstev za preživljanje je moral Tone že kot otrok od doma in si samostojno služiti kruh. Kasneje je dobil delo v predvojnih tovarnah, nazadnje pa je s 42-letnim pokojninskim stažem kot delavec Papirnice Vevče leta 1956 prejel odločbo za zasluženi pokoj.

Jubilantka Marija DEŽMAN se je rodila 16. decembra 1902 v Sostrem, v družini priložnostnega tesarja, v kateri je bilo kar 8 otrok. Zato je morala še majhna od doma za delo, da je sebi in svojim mlajšim bratcem priskrbela prepotrebne kruha; delala je po 16 ur dnevno tudi po ljubljanskih tovarnah, potem pa, ko so prišli otroci, je morala ostati doma. Zaradi neprekinitvenega sodelovanja z OF od leta 1941 je zaslužila borbeško pokojnino. Zdjaj živita z možem doma v zadovoljstvu.

Življenjska pot naših jubilarntov ni bila lahka. Enaka kruta usoda je mučila oba. S težavo sta si našla življenjsko zatočišče zdaj tu zdaj tam. Ko sta se našla v enakih usodah, se je

Marija in Anton Dežman

med njima razvila ljubezen in 6. junija leta 1926 sta se vzela. Marija je ostala doma, Tone pa je pridno in delavno skrbel za štiri otroke — dve hčerki in dva sina. Usoda pa se je poigrala tudi z njunimi otroki. Sin Metod je umrl še čisto majhen, drugi sin Ciril je komaj končal osnovno šolo, ko je že leta 1943 prišel za puško, dne 17. oktobra 1943 pa je daroval svoje mlado življenje kot kurir Levstikove brigade: zločinska belogardistična puška ga je pokončila tik šole, katero je do nedavnega obiskoval. Hči Slavka se je že leta 1941 povezala z OF in sodelovala kot kurirka. Urhovci so jo zapisali in jo prvič odgnali na morišče, toda zaradi pomanjkanja dokazov so jo morali izpustiti. Najmlajša hči Maska je bila zvesta svojim staršem in jih pridno ubogala. Na tej trnovi poti sta bila Tone in hči Slavka v septembru 1. 1944 aretirana od domačih izdajalcev in odpeljana v nemška uničevalna taborišča Dachau in Wuertzen, od koder sta se k sreči vrnila živa domov. Zakonca DEŽMAN sta bila veskozi od leta 1941 zvesta sodelavca OF. Kljub sila težkim razmeram je bila pri njihovi hiši stalna partizanska javka TV-2. Marija je kljub številnim zasledovanjem in premetavanjem njihovega borbnega imetja vztrajala do konca in spretno skrivala dokaze o delu za OF in partizansko javko. Tako se je — z izjemo za sina Cirila — vse srečno končalo in po vojni so spet srečno zaživeli ter se lotili povojnih akcij, ki jih je terjala obnova in utrjevanje pravkar pridobljene ljudske oblasti. Veliko je še tega, kar bi bilo o družini DEŽMAN napisati, kajti v nekaj stavkih se njihovega življenja ne da opisati. Jubilarntoma želimo še dolgo vrsto let življenja in predvsem dobrega zdravja.

DVA ZLATA JUBILEJA V SOSTREM

Andrej ALIČ se je rodil 26. novembra 1897 v Sostrem (je brat Marije Dežman) v številni družini priložnostnega tesarja. Zato je moral od doma že s petim letom starosti za pastirčka. Kasneje je pri stricu na Viru raznašal štruče, nato pa se je izučil pekoveškega poklica pri Jezeršku v Vodmatu. Ko mu je bilo 17 let, je moral iti služiti cesarju. Imel je srečo, da je na frontah v Rusiji in ob Soči pekel le kruh in je konec svetovne morije dočkal na italijanski fronti. Po vojni je šel na delo k železnici. Tedaj se je zagledal v Marijo Gašperšič in se z njo 6. junija 1926 poročil. V zakonu sta imela dva sina, ki sta bila tudi partizana: Milan je nosilec spomenice, Miro pa je bil kot partizan ranjen in čuti posledice še danes. Andrej je zaslužil pokojnino in leta 1955 odšel v zasluženi pokoj z 41 leti delovne dobe.

Andrejeva zakonska družica Marija ALIČ se je rodila 5. avgusta 1900 v Sostrem, v družini tesarja, v kateri je bilo osem otrok. Mati ji je umrla, ko je bila stara 14 let. Tedaj se je začela zanjo trnova pot. S petnajstim letom se je zaposlila v Črevarni, delala je v vojaških delavnicah na Vevčah, pa pri raznih šiviljah in si tako služila vsakdanji kruh. Po poroki je kmalu ostala doma in pazila na svoja dva otroke.

Marija in Andrej Alič

Z Andrejem sta imela veliko težav s stanovanjem, saj so morali živeti v stari železničarski baraki v Zalogu, nato pa nekaj let v kletnih prostorih nedograjene hiše itd. Oba z možem sta se takoj, ko je okupator podjarmil našo deželo, odzvala vabilu OF, Andrej na železnici, Marija pa doma pri zbiranju materiala. Njuno delo ni ostalo nezapaženo, saj je sin Milan že zgodaj leta 1942 odšel v partizane, medtem ko je Andrej vzdrževal partizansko zvezo iz Ljubljane prek železnice. Spomladi leta 1942 so ga Italijani aretirali na železnici in ga trpinčili najprej po ljubljanskih vojašnicah, nato pa obsodili na 5 let zopora, ki jih je moral prestajati po raznih ječah fašistične Italije. Po kapitulaciji Italije še ni mogel domov, ker so ga zadržavali Nemci. Ko pa mu je leta 1944 le uspelo rešiti se italijanskih zaporov, spet ni mogel domov zaradi urhovskih morilcev. Ostal je v strogi ilegali v Ljubljani in delal za OF. Marija ALIČ pa je po svoje prispevala k zmagi NOV doma. Za vse to sta dobila hvaležno priznanje.

Tudi po vojni zakonca Alič nista ostala brez političnega dela, Marija je delala v raznih ženskih organizacijah, partiji in drugod, Andrej je bil marljiv vsepovsod — poleg kurirskih poslov, ki jih je opravljal na občini, je bil zvest blagajnik ZB NOV terena Sostro, v partijski organizaciji in drugod. Tega dela kljub visoki starosti še danes ni odložil.

Jubilantoma želimo, da bi še dolga leta uživala svoj zasluženi pokoj, posebno pa še, da bi še dolgo čila in zdrava ostala v naši sredini.

Obema zakonskima paroma želimo ob zlateg jubileju vse najboljše.

ALOJZ KASTELIC

IZREDEN KONCERT HARMONIKARJEV

Harmonikarski orkester glasbene šole Moste-Polje zaključuje letos eno svojih najuspešnejših sezon. Po obetajočem začetku lani novembra v dvorani slovenske filharmonije je imel še mnogo nastopov: celovečerni nastop v kadetski šoli v Vikričah, „Vašo matinejo“ v mestnem gledališču, nastop v Horjulu in Polhovem gradu v okviru kulturne akcije ZKPO, dva nastopa na proslavah dneva mladosti na VI. gimnaziji v Mostah, sodeloval je na občinskem srečanju šolskih pevskih zborov in še na drugih občinskih prireditvah. V maju je letos že dvanaestič potoval v Pulj na zvezno harmonikarsko srečanje. Zaradi dobro izbrane slovenske originalne skladbe in dobre izvedbe je orkester nastopil še na svečanem zaključnem koncertu, ki vedno pomeni višek puljskega srečanja. Tja se po izboru žirije res prebijejo le najboljše. V petek 11. junija so nastopili s celovečernim programom v dvorani glasbene šole, dva dni nato pa še na tekmovalju orkestrorov in solistov v Miljah pri Trstu. O tem prvem nastopu zvanj naših meja bomo še poročali.

Ob teh informacijah bi radi opozorili tudi na kritiko profesorja Pavla Kalana, ki jo je napisal že po koncertu v Filharmoniji, pa je danes še prav tako aktualna kot tedaj in nam mnogo pove o orkestru, njegovi igri in njegovem dirigentu.

Kakih dvajset let bo tega, kar si je začela harmonika, sprva zelo plašno, utirati pot v naše glasbene šole, saj je veljala v očeh resnih glasbenikov za brezvreden, izključno ceneni glasbeni zabavi namenjen instrument. Od takrat dalje se je začela vse bolj širiti med našo glasbeno se učee mladino in našla svoje zakonito mesto v predmetnikih glasbenih šol.

Vzporedno s tem je naraščala tudi kakovost igre na harmoniki. K temu niso prispevale le nekatere izpopolnitve v gradnji tega glasbila, marveč še v večji meri izpopolnitve izvajalske tehnike, ki omogoča svobodnejšo uporabo leve roke in daje s tem osnovo za izvajanje precejšnjih oblik večglasja, smiselna menjavanja meha pa prispeva k boljši muzikalni izoblikovanosti izvajanih skladb. S tem se je harmonika razvila v glasbilo širokih izvajalnih možnosti, ki se lahko loteva tudi muzikalno zahtevnejših skladb in je zmožna zaživeti tudi na koncertnem odru. Poleg solistične igre pa se je ves čas razvijala tudi skupinska, ki odpira nekatere nove zvočne možnosti.

V krog glasbenih šol, ki so med prvimi uvedle načrtno poučevanje harmonike, sodi tudi glasbena šola Moste-Polje. Že v letu 1960 je začel delovati harmonikarski orkester, ki se je kmalu uveljavil s kakovostnimi nastopi. Njegova pot je šla vztrajno navzgor k vedno višjim umetniškim smotrom, ki se kažejo tudi v izbiri koncertnega sporeda.

Ce so se harmonikarski orkestri v preteklosti — in marsikje tudi še danes — lotevali predvsem bolj ali manj posrečenih priredb skladb, ki so bile v izvorniku namenjene drugim instrumentom, se je harmonikarski orkester glasbene šole Moste-Polje v zadnjih letih usmeril v prvi vrsti na izvirne skladbe za tovrstne sestave, ki upoštevajo svojstvene zvočne možnosti in vso pisano lestvico zvočnih barv, kakršne je mogoče izvesti iz teh glasbil.

Tako je spored koncerta, ki ga je izvajal harmonikarski orkester glasbene šole Moste-Polje pod vodstvom dirigenta Srečka Piškurja ob 15-letnici obstoja (18. novembra 1975 v dvorani slovenske filharmonije), obsegal dve prireditvi, in to G. Bizeta suito Arležanka in G. Rossinija Seviljski brivec; prireditelj C. Herold je uspešno presadil zvok simfoničnega orkestra na harmonikarski sestavi, različni registri elektronija pa so pričarali značilne solistične vložke posameznih orkestralnih glasbil.

Uvodna M. Seiberja Preludij in fuga sta ustvarila vtis baročnega orgelskega zvoka. Istega skladatelja Irsko suito oblikujejo sveža melodika, mestoma zanimive, moderne harmonije in pestra zvočnost, ki ji je prispevala tudi bogata, a odtehtana uporaba tolkal (ta so odigrala nadvse pomembno vlogo tudi v Arležanki). F. Doblerja Slovanska skica je nekakšno „razmišljanje“ na droben melodični domislek, ki ga pozivljajo neprestano novi barvni odtenki. Kompozicijsko odlično grajenje so tudi R. Wuerthnerja Variacije, upoštevajoče klasična načela te kompozicijske zvrsti v zvočnosti harmonikarskega orkestra. Ne da bi se skladatelj oddaljil od osnovne

glasbene misli, je vsaki variaciji vdihnil drugačen značaj in ustvaril zanimivo, veskozi napeto skladbo. Kakor uvodno Seiberjevo delo ima tudi sklepna variacija polifonski ustroj, kjer se ob zanimivem figuriranem prepletanju glasov ponovno oglasi osnovna melodija.

Tako zastavljeni spored je predstavil najrazličnejše zvočne možnosti harmonikarskega orkestra. Sestavljen je bil zanimivo tako da je navdušil tudi najzahtevnejšega poslušalca. Očitali bi mu lahko le to, da ni vključil niti enega dela iz domače glasbene ustvarjalnosti, saj je tudi pri nas v zadnjih letih nastalo nekaj dobrih del za tovrstne sestave.

Dirigent je pripravil spored nenevadno skrbno. Izvedba je bila natančna, soigra enotna, skladbe so bile muzikalno smiselno izoblikovane. Čeprav je bil na splošno večji poudarek na glasbeni vsebini kakor na izvajalski spretnosti, je dala zlasti sklepna Rossinijeva uvertura mladim izvajalcem priložnost, da pokažejo tudi malce virtuoznosti.

V celoti lahko ocenjujemo koncert kot resen glasbeni dosežek, ki je nedvomno plod dolgoletnega temeljitega in načrtnega dela.

Pavle KALAN

ZADNJA VEST

Harmonikarski orkester glasbene šole Moste-Polje se je 13. junija udeležil mednarodnega tekmovalja harmonikarskih orkestrorov in solistov v Miljah pri Trstu. Na tekmovalju so poleg harmonikarjev sodelovali tudi pianisti, kitaristi in orglarji. Harmonikarski orkester je dopoldne pred žirijo igral tri skladbe iz svojega letošnjega programa in je bil ocenjen s tolikšnim številom točk, da je dosegel prvo mesto v svoji kategoriji. Isti dan zvečer je bil koncert prvovrstenih iz različnih kategorij in instrumentalnih skupin. Harmonikarski orkester glasbene šole Moste-Polje je večer zaključil z dobro zaigrano in učinkovito Adamičevo skladbo Ključ 5-7-7-9.

Kumar in akademski kipar Aladar Zahariaš. V umetniškem programu sta sodelovala altistka Marija Jerše in pianist Andrej Jarc.

smo poslušali koncert harmonikarjev, ki so s svojim nastopom zaključili letošnjo zelo uspešno sezono.

V glasbeni šoli so imeli 4. in 11. junija dve zanimivi glasbeni prireditvi. Na prvi je nastopil violinist Črt Šiškovič ob spremljavi pianistke Hedvike Čeh-Veronekove, na drugi pa

16. junija je bila odprta samostojna likovna razstava akademskega slikarja Leona Koporca. Umetniški program sta izvajala violinist Črt Šiškovič in pianistka Hedvika Čeh-Veronekova.

M. B.

VABIMO NA 10. SKUPNO RAZSTAVO V JELOVŠKOVI GALERIJ NA KODELJEVEM

Zveza kulturno-prosvetnih organizacij in komisija za likovno dejavnost občine Moste-Polje vldjudo vabita občane, da si ogledajo 10. skupno razstavo akademskih slikarjev in kiparjev naše občine. Razstava je odprta od 30. junija do 1. avgusta 1976 vsak dan od 15. do 18. ure, ob nedeljah od 10. do 12. in od 14. do 18. ure. Zdržite obisk športnega parka z ogledom likovnih del naših znanih ustvarjalcev.

RAZSTAVA V JELOVŠKOVI GALERIJ

Sredi junija so zaprli skupno razstavo del akademskega slikarja Staneta Kumra in akademskega kiparja Aladarja Zahariaša. Moščanska umetnika sta se že večkrat predstavila, zato njuna dela našim občanom gotovo niso neznanca.

Za risbami iz čakalnice in za ameriški risbami se je Stane Kumar tokrat predstavil s pariškimi motivi. Slike so nastale med leti 1962-74, ko je štirikrat obiskal Pariz. Risal je na cesti, v zaprtih prostorih, kjerkoli, saj je s skicirko sproti beležil vtise. Najpogostejši so prizori iz latinske četrti, ob Seini, v parkih, ob trgih in risbe klošarjev.

Črne slike na belem papirju delujejo izredno čisto, vse po vrsti so realne podobe, nikjer ne karikira, idealizira ali dekorira. Na naslednji skupinski razstavi bo sodeloval z dvema oljnima slikama.

Aladar Zahariaš ostaja pri mali plastiki. Dela ženske torze, brez glav in okončin; sam pravi, da je v telesu dovolj izraza in

gibanja, da glava, še posebno pa seveda obraz, ni potrebna. Misli, da lahko celo moti.

Plastika odraža mehko navzven, čeprav je površina votlih kipov groba. Ženske figure začne graditi iz votlega valja, ki mu dodaja in odvzema glino, svoj priljubljeni gradbeni element.

Poleg tega Zahariaš tudi riše, začasno pa je opustil oblikovanje kipov, ki so kombinacija stekla in železa.

Ob občinskem prazniku je izdelal kipec — statueto, ki so jo dobili Edvard Kardelj, Franc Leskošek-Luka in Ivan Maček-Matiša.

ALENKA LOBNIK-ZORKO

TONČKI ŠTURMOVI V SLOVO

Naše drage Tončke Šturmove ni več! Ne bomo se več z njo dnevno srečevali v Mostah, na cesti in na sestankih, ne bomo več slišali njenih iskrenih besed in pripomb, polnih dobre in poštenja.

Svojevrsna osebnost je bila. Vse življenje ji je bilo vodilo poštenost, odkritost, srčnost, izrazit čut za pravico in velika ljubezen do ljudi z nenehno željo iskreno pomagati vsakomur, ki je bil potreben pomoči.

Te njene odlike so jo že leta 1941 privedle v aktivno delo OF. Njeno stanovanje v Ribniški ulici so

uporabljali aktivisti za sestanke, za uskladičenje propagandnega in drugega gradiva, pri njej si našel stik z narodnoosvobodilnim gibanjem. Ni se bala belogardistov iz svoje okolice in ni se ustrašila njihovih krvavega delovanja na Urhu. Bila je prava aktivistka in hkrati dobra, skrbna žena svojemu bolnemu možu in ljubeča mati svojima sinovoma. Trepetala je zanju, a ju tudi spodbujala, ko sta med NOB, oba še otroka, opravljala pomembne naloge kot pionirja in mladince — aktivista v Vodmatu in rajonu Moste. Po njenem zgledu sta oba že v teh letih zrasla v moža, ko nista imela niti 18 let. Šturmovi so bili pomemben člen v organizaciji OF vsa štiri leta in niso prenehali z delovanjem niti takrat, ko je starejši sin Andrej odšel v partizane, star komaj 16 let, sina Bogdana pa odgnali v ljubljanske zapore.

Po osvoboditvi je naša Tončka začela v novem ognju pri obnovi in graditvi domovine. Srečevali smo jo povsod! Prisotna je bila in delovala v OF — pozneje SZDL, ženski organizaciji, neumorno se je udeleževala udarniškega dela. Med vso to delovno zagnanostjo je izgubila svojega življenjskega tovariša. Žalovala je za njim, vendar je žalost ni strla.

Vse svoje bistvo pa je posvetila najbolj humani organizaciji — Rdečemu križu. Z vso ljubeznijo, predanostjo in pravo zagrizenostjo je uredničkvala njen program. Cela desetletja je trajalo to njeno človekoljubno delo in le del priznanja je zlata značka RK. Z besedami pa ni mogoče opisati vsega, kar je opravila.

Katere besede naj izrečemo dragi naši Tončki Šturmovi v slovo?

Povsod jo bomo pogrešali, za njo bo ostalo njeno veliko delo, polno ljubezni in nesebičnosti do pomoči potrebnih!

Mirno naj počiva v ljubljani in svobodni slovenski zemlji!

KO ZB NOV Moste